

Prof. zw. dr hab. Zbigniew Czachór
Zakład Badań nad Integracją Europejską
Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Poznań

W związku z regulacjami ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym (Dz. U. z 2003, nr 65, poz. 595, Dz. U. z 2005, nr 164, poz. 1365, Dz. U. 2011, nr 84, poz. 455) i uchwałą Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego z 12 kwietnia 2019 r. niniejszym przedkładam recenzję/ocenę rozprawy doktorskiej mgr Michała Broniszewskiego pt. *Zintegrowane podejście do rozwoju obszarów funkcjonalnych w polityce regionalnej UE na przykładzie polskich modeli implementacyjnych*, napisanej pod opieką promotorską dr hab. Moniki Klimowicz prof. nadzw. UW r. i promotora pomocniczego dr hab. Małgorzaty Michalewskiej - Pawlak.

PODSTAWA PRAWNA

Art. 13. Ustawy

1. Rozprawa doktorska, przygotowywana pod opieką promotora albo pod opieką promotora i promotora pomocniczego, powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub oryginalne rozwiązanie problemu w oparciu o opracowanie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne, lub oryginalne dokonanie artystyczne, oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej lub artystycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej

WSTĘP

Efektem edukacji akademickiej oraz aktywności naukowej ocenianego tu mgr Michała Broniszewskiego jest rozprawa doktorska pt. *Zintegrowane*

podejście do rozwoju obszarów funkcjonalnych w polityce regionalnej UE na przykładzie polskich modeli implementacyjnych. Potwierdziło to pogłębiające się zainteresowania Doktoranta problematyką integracji i Unii Europejskiej, szczególnie w zakresie polityki regionalnej i zintegrowanego podejścia do rozwoju obszarów funkcjonalnych w ramach tej polityki w Polsce.

Z uwagi na powyższe podejmując się generalnej oceny rozprawy doktorskiej i samego Kandydata do stopnia naukowego należy podkreślić, że do najważniejszych jego obszarów zainteresowań badawczych i studyjnych (teoretycznych i empirycznych – jak sama podkreśla) /należą:

- system społeczno-gospodarczy UE oraz zmienna dynamika rozwoju regionalnego Unii Europejskiej w ujęciu funkcjonalnym i obszarów funkcjonalnych;
- instytucjonalny i politologiczny wymiar unijnych polityk na czele z polityką regionalną;
- współczesne uwarunkowania społeczno-ekonomicznej strony polityki regionalnej w UE;
- perspektywy na przyszłość w obszarze rozwoju polityki regionalnej w UE, głównie na poziomie krajów członkowskich/Polski;
- proces integracji regionalnej UE i w UE/Polsce;
- polityka regionalna państw członkowskich/Polski wobec Unii Europejskiej i instrumenty realizacji tej polityki;
- instytucjonalizacja polityk Unii Europejskiej, w tym relacje między instytucjonalnym wymiarem polityk unijnych, a osiąganiem celów Unii Europejskiej w zakresie polityki regionalnej w Polsce;
- gospodarka społeczna, kapitał ludzki i modernizacja infrastruktury społeczno-gospodarczej w Unii Europejskiej/Polsce.

Z punktu widzenia przyjętego tytułu pracy doktorskiej Doktorant na poziomie *meta* dotknął naukowo takich obszarów badawczych jak:

- zintegrowane podejście w kształtowaniu rozwoju obszarów funkcjonalnych w polityce regionalnej Unii Europejskiej;
- spójność terytorialna regionów UE;
- wykorzystywanie specyfiki endogenicznych potencjałów terytorialnych oraz likwidacja istniejących barier rozwojowych w regionach UE;
- proces kreowania nowych narzędzi oraz instrumentów, który przyczyniają się do zwiększenia skuteczności i efektywności wdrażania programów rozwojowych na poziomie regionalnym w UE (na przykładzie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych).

Z odwołaniem do przygotowanej przez Doktoranta rozprawy doktorskiej oraz jego osiągnięć naukowych oraz działalności popularyzującej naukę można jednoznacznie stwierdzić, że jest On wystarczająco dobrze przygotowany do poddania się pozytywnej ocenie recenzenckiej.

ROZWINIĘCIE

Wszystko co powyżej oceniono/zrecenzowano udowadnia dostateczny zakres zainteresowań badawczych Doktoranta w zakresie problematyki Unii Europejskiej, głównie w aspekcie instytucjonalnego i regionalnego wymiaru polityk unijnych, tak istotnego dla osiągnięcia regionalnych/funkcjonalnych celów społeczno-gospodarczych integrującej się Europy/Unii Europejskiej. Wynika to z Jego wykształcenia i przygotowania naukowego (tu dominują takie cechy jak inspiracja i dociekliwość).

Szczegółowa ocena rozprawy doktorskiej mgr Michała Broniszewskiego pt.
Zintegrowane podejście do rozwoju obszarów funkcjonalnych w polityce
regionalnej UE na przykładzie polskich modeli implementacyjnych, napisanej
pod opieką promotorską dr hab. Moniki Klimowicz prof. nadzw. UW.

Należy zgodzić się z opinią Doktoranta, iż brakuje obecnie próby analizy naukowej Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz szans i ryzyk wynikających z ich funkcjonowania w procesie realizacji polityki regionalnej UE w Polsce. W związku z tym za uzasadnioną badawczo należy uznać identyfikację rozwiązań implementacyjnych zintegrowanego podejścia do rozwoju obszarów funkcjonalnych w ramach polityki regionalnej Unii Europejskiej w wybranych polskich regionach. Za tym poszła właściwie sfalsyfikowana hipoteza badawcza oparta na założeniu naukowym, iż implementacja zintegrowanego podejścia do rozwoju obszarów funkcjonalnych w ramach polityki regionalnej Unii Europejskiej wynika z konieczności realizacji traktatowego celu, którym jest wzmocnienia spójności w wymiarze terytorialnym.

1. Metodologia

Mgr Michał Broniszewski podejmując niełatwy dla niego trud uzasadnienia metodologicznego swego dorobku powołał się na:

- konceptualizację opartą o wnikliwe założenia (hipotezy badawcze);
- interpretację analityczną zebranego materiału badawczego – poprzez wyróżnienie kilku pól analitycznych/badawczych;
- przygotowanie procesu badawczego obejmującego osiągnięcie celów szczegółowych;
- proces poznawczy jak i doświadczenie praktyczne.

Doktorant słusznie badawczo wprowadził do pracy oryginalne uzasadnienie metodologiczne. Jeżeli chodzi o metody badawcze to w swej rozprawie odwołał

się głównie do analizy systemowej, która dla autora recenzji ma niezwykle znaczenie. Z pewnością temat ten powróci w trakcie obrony pracy doktorskiej.

Doktorant właściwie sformułował swe zadania badawcze. Prawidłowo i zasadnie sformułował także pytania badawcze zawarte w pracy, udzielając na nie dostatecznych odpowiedzi. Problemem badawczym w recenzowanej rozprawie dr jest bez wątpienia próba wyjaśnienia relacji i zależności, a tym samym interakcji funkcjonalnych między podmiotami integracji regionalnej a złożoną celami wspólnoty integracyjnej jaką kształtowała i kształtuje Unia Europejska w procesie integracji gospodarczej i społecznej w zakresie polityki regionalnej w Polsce.

Z punktu widzenia oceny zawartości merytorycznej pracy doktorskiej postawione hipotezy badawcze prowadzą do wniosku, że Autor konsekwentnie i logicznie przeprowadza dowody mające na celu wykazanie, że:

- tylko pluralistyczne i kompleksowe badanie czynników warunkujących współczesną politykę regionalną UE prowadzić może do stwierdzenia czy polityka ta jest skuteczna i celowa dla całego systemu Unii Europejskiej. A tym samym czy może zostać dalej uwspólnotowiana?
- paradygmat polityki gospodarczej i społecznej (w tym polityki regionalnej i spójności) obejmuje determinanty funkcjonalne i dysfunkcjonalne kształtujące obecny proces instytucjonalizacji integracji UE. Widzimy to wyraźnie w polityce UE wobec Polski i Polski wobec UE;
- należy skoncentrować się na implementacyjnej zmianie polityki regionalnej UE z perspektywy źródeł i mechanizmów oraz czynników ją ograniczających;
- ciągle toczy się wewnątrz-unijna debata na temat przyszłości procesu rozwoju regionalnego w UE i zestawiania go z systemem jego krajowej implementacji.

2. Inspiracje i źródła prowadzonych badań

Na uwagę zasługują tu następujące inspiracje badawcze w zakresie rozważań naukowych Doktoranta:

- kompetencje UE w zakresie polityki regionalnej, instrumentów prawnych i finansowych Unii Europejskiej;
- materiały badawcze dotyczące polityki regionalnej krajów członkowskich UE (na przykładzie Polski), analizowane są co cenne pod kątem porównania strategii oraz mechanizmów działalności sektora implementacyjnego na poziomie narodowym i ich wpływu na poziom unijny;
- unijne mechanizmy i instrumenty w sektorze polityki regionalnej w Unii Europejskiej;
- wpływ (oddziaływanie) polskiej polityki regionalnej na system integracyjny.

Aktywność doktorska mgr M. Broniszewskiego została przeprowadzona z wykorzystaniem dostatecznie bogatej bibliografii, zawierającej głównie akty prawne/dokumenty oraz w mniejszym stopniu monografie i artykuły naukowe.. Źródła te dla całości pracy, założenia badawczego i zastosowanej analizy okazały się ważne, a szczególnie dla szczegółowego krytycznego spojrzenia na politykę Unii Europejskiej i jej instrumenty/mechanizmy oraz uwarunkowania i czynniki instytucjonalizacji i implementacji regionalnej.

3. Zawartość merytoryczna doktoratu

Mgr Michał Broniszewski dostatecznie definiuje i rozwija naukowo kwestię umiejscowienia polityki regionalnej w Unii Europejskiej i jej państwach członkowskich oraz proces powstania wspólnej polityki Unii Europejskiej w tym zakresie. Recenzent podobnie jak Autor rozprawy uważa, że Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) stanowią właściwe narzędzie podejścia w kształtowaniu rozwoju obszarów funkcjonalnych i partnerstwa w Polsce i w UE. Działania podejmowane w ramach tego narzędzia mają na celu wspomaganie

obszarów strategicznej interwencji w zakresie wdrażania działań inwestycyjno-finansowych.

Z uwagi na powyższe Recenzent uznaje zaproponowane hipotezy badawcze za godne naukowej uwagi i docenia ich wkład w rozwój politologii/europeistyki w Polsce. Doktorant właściwie połączył pluralistyczne ujęcie prowadzonych badań z ekspozycją zmiany w procesie integracji regionalnej UE w obszarze obecności państwa w polityce UE. Do tego doszło też elastyczne poruszanie się pomiędzy perspektywą teoretyczną a empiryczną, a tym samym zestawianie nauki z praktyką integracyjną.

Na podkreślenie zasługuje też konsekwencja badawcza Doktoranta w procesie dociekań i weryfikacji postawionych założeń. Narracja prowadzonego wywodu jest skupiona i precyzyjna, głównie ze względu na dociekliwość prezentowanych i analizowanych ujęć i instytucji.

Podsumowując należy uznać, że mgr Michał Broniszewski w swej pracy doktorskiej zasadnie uznaje, że przyjęte przez niego przesłanki i dowody, potwierdzone empirycznie (w decyzjach/polityce państwa polskiego i instytucji UE) udowadniają, że regionalny wymiar polityk unijnych w kontekście osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej jest jednym z ważniejszych wyzwań dla przyszłości integracji (oraz politycznych i ustrojowych podstaw integracji). Są też doskonałą egzemplifikacją tego, że:

- obecne polityki UE różnią się zasadniczo, szczególnie w zakresie wzmocnienia mechanizmu spójności;
- mamy dziś do czynienia z siecią uwarunkowań procesu instytucjonalizacji społeczno-gospodarczej i regionalnej UE na trzech ściśle ze sobą powiązanych i przeplatających się sieciowo poziomach – instytucji, państw członkowskich i podmiotów ponadnarodowych/transnarodowych;
- intensywne badanie polityk gospodarczych i społecznych UE umożliwia

zrozumienie szerszych procesów zachodzących w Unii Europejskiej, które wpływają na obecność regionalizacji i spójności implementacyjnej w polityce UE;

- diagnoza czynników warunkujących funkcjonalne przemiany celów UE może być pomocna przy wspieraniu w przyszłości rozwiązań służących wypracowaniu wspólnej polityki regionalnej UE.

W konsekwencji Doktorantowi udało się merytorycznie zapanować nad złożoną materią zarówno polityczno-prawnych jak i instytucjonalnych aspektów badanego problemu.

4. Ocena generalna

Problematyka badawcza mgr Michała Broniszewskiego obejmuje szerokie spectrum problemów, zagadnień i kwestii szczegółowych, związanych z nauką o Unii Europejskiej. Znaczna część (choć nie cała) Jego rozprawy jest potwierdzeniem dostatecznego poziomu wiedzy i wskazuje na konsekwentny, prawidłowy rozwój naukowy oraz umiejętność stałego doskonalenia warsztatu naukowego. Lektura tej pracy wiedzie do wniosku, iż Doktorant posiadał dostateczną umiejętność dostrzegania, doboru i precyzowania problemów oraz zagadnień badawczych i udanego określania granic pól badawczych. Rozprawa ma zaplanowaną konstrukcję wywodów, sprzyjającą prawidłowemu formułowaniu ustaleń, ocen i wniosków końcowych. Widoczną jej zaletą jest czytelny tok rozumowania, analityczne i krytyczne podejście do badanych problemów oraz trafność ocen i obiektywizm w procesie wnioskowania, co sprawiło, że większość z nich cechują znaczące wartości poznawcze. W sumie dostarczają one obszernego zasobu wiedzy wzbogacającego dotychczasowe ustalenia na gruncie europeistyki. Zawierają nie tylko zebraną i w znacznym stopniu utrwaloną już wiedzę, ale także twórcze komentarze i opinie.

II. Uwagi krytyczne

Mimo pozytywnej oceny generalnej w pracy nie brakuje elementów, które nazwać można krytycznymi. Dlatego też Recenzent uznaje, że tak skonstruowana metodologicznie i merytorycznie praca doktorska niesie za sobą określone naukowe korzyści, ale też problemy i wątpliwości, na które należy zwrócić szczególną uwagę:

1. Uzasadnienie paradygmatyczne zastosowane w pracy nie jest precyzyjnie zaprezentowane, wyjaśnione i w pełni zastosowane w jej treści. Aż się prosi o odwołanie tu do funkcjonalizmu i neofunkcjonalizmu.
2. Przekazana do oceny praca prowadzi do wniosku, iż Autor generalnie nie zawsze stosuje się w niej do reguł badań naukowych. Dotyczy to przede wszystkim analizy systemowej.
3. Nie zawsze Jego wywód naukowy jest klarowny i strukturalnie precyzyjny. Nie zawsze wyjaśniane są podstawowe pojęcia i kategorie naukowe. Często mamy do czynienia z „nowomową” tak charakterystyczną dla języka UE w tym zakresie.
4. W pracy zdarza się, że brakuje właściwych badawczo wniosków i podsumowań.
5. Za mało tu analizy przestrzeni instytucjonalnej w odniesieniu do zestawienia polityki regionalnej oraz polityki gospodarczej i społecznej jak i jej percepcji w krajach UE/Polsce.
6. Wywód zdarza się, że ma charakter „podręcznikowy” i „słownikowy”, a nawet „urzędniczy”/biurokratyczny/technokratyczny, a to przecież praca naukowa.
7. W pracy zdarzają się błędy stylistyczne i niekonsekwencje narracyjne.

W tym miejscu warto też podkreślić, iż recenzowana rozprawa nie odpowiada na wszystkie interesujące pytania, np. takie jak:

1. Przy pomocy jakich instrumentów/narzędzi, form i metod należy prowadzić dziś politykę efektywnego osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej w zakresie polityki regionalnej?
2. Czy traktatowe i pozatraktatowe regulacje dotyczące osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej w zakresie polityki regionalnej nie są już dziś zbiorem „pobożnych życzeń” adresowanych do krajów i instytucji Unii Europejskiej?
3. Jak się ma regionalny wymiar polityk unijnych do dysfunkcjonalności w zakresie celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej?
4. Co to jest dziś to europejskie dobro wspólne i europejski wspólny interes w kontekście osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej w obszarze polityki regionalnej?
5. Jakie (jeżeli o ile) negatywne konsekwencje dla całej UE wynikają z kreowania obszarów funkcjonalnych w polityce regionalnej UE?
6. Jakie cele zintegrowanego rozwoju nie mają kluczowego znaczenia dla polityki regionalnej UE?
7. Co utrudnia implementację zintegrowanego podejścia do zarządzania regionalnego w UE ?

Konkluzje:

Zgodnie z art. 13. ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oceniona powyżej rozprawa doktorska, przygotowywana pod opieką promotorską dr hab. Moniki Klimowicz prof. nadzw. UW i stanowiąc w dostatecznym stopniu oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, a także wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydata w jego dyscyplinie naukowej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Realizując dobrze przemyślaną koncepcję pracy Autor dostatecznie zrealizował założenia badawcze. Trafnie zdefiniował cel badań, a następnie

konsekwentnie odpowiadając na pytania badawcze przeprowadził weryfikację założonych hipotez badawczych. Wykorzystał do tego głęboką i specjalistyczną wiedzę. W wyniku tego przygotował poznawczo i nowatorskie ujęcie problematyki polityki regionalnej Unii Europejskiej w kontekście polskich modeli implementacyjnych.

Dostatecznie oceniając rozprawę naukową mgr Michała Broniszewskiego należy stwierdzić, iż jest on przygotowany do dalszej pracy naukowej. Przekonanie to stanowi podstawę do stwierdzenia, iż niniejsza rozprawa doktorska spełnia ustawowe wymogi stawiane pracom doktorskim i stanowi podstawę mego wnioskowania o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Poznań 18.05.2019 r.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Zachar', is written over a faint, circular blue stamp.